

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 10 (839–840)

2018 m. gegužės 26 d.
Išėina šeštadieniais

LSA suvažiavimą
pasitinkant

KELIONĖ PO LIETUVĄ NUO A IKI Ž

12–14 p.

Gerbiami LSA suvažiavimo delegatai,

Šiomet jau 24-ą kartą Lietuvos savivaldos atstovai susirinks aptarti nuveiktų darbų ir pagrindinių veiklos prioritetų.

Nuoširdžiai dėkojame kiekvienam Jūsų už indėlį ir pastangas stiprinant šalies savivaldą.

Linkime visiems sėkmingo ir konstruktyvaus darbo.

*LSA prezidentas Ričardas Malinauskas
LSA direktorė Roma Žakaitienė*

Kiekvieną dieną savivaldybėse daromi geri darbai, tačiau j juos žiūrime kaip į įprastą, dėmesio nevertą dalyką. Na ir kas, kad sutvarkytas šaligatvis, išasfaltuotas kelias, kad tapo jaukiau, patogiau ir gražiau gyventi... Taip dabar atrodo Lietuvos patriarcho J. Basanavičiaus aikštė Vilkaviškyje

Romo Gorklio nuotr.

JONAVA SPORTO MIESTAS – KODĖL GI NE? _____	4–5 p.
EUROPOS REGIONŲ KOMITETE SIEKIAMA TĖSTI SANGLAUDOS POLITIKĄ _____	6–7 p.
ANTANAS VAGONIS: ESU STRATEGAS, TURINTIS LABAI AIŠKIĄ RAJONO VIZIJĄ _____	8–9 p.
MININT VALSTYBĖS ŠIMTMETĮ LAIKAS PAGALVOTI APIE REALIĄ SAVIVALDĄ _____	31 p.

9 771 392 024 600

JONAVA SPORTO MIESTAS – KODĖL GI NE?

BARBORA GAUDUTĖ

Nors Jonavos rajone yra ir Venecija, ir Šveicarija, bet jis, rajono mero Eugenijaus Sabučio (nuotr.) manymu, niekada nebus ta vieta, kuri trauktų didelius turistų srautus. Ypač Jonava, kurioje vyrauja pramonė. Tačiau šiame mieste galima įrengti maratono trasą, nekertant nė vienos gatvės. Taigi Jonava gali tapti patraukli sportininkams.

PIRMASIS RŪPESTIS: MIESTO GYVENTOJAI

„Jonava – pramoninis miestas. Jis ir išaugo tada, kai čia suklestėjo pramonė. Tad savivaldybės tikslas – pirmiausia viską daryti dėl čia gyvenančių žmonių, o ne dėl atvykstančiųjų akių“, – pabrėžia Jonavos rajono meras E. Sabutis.

Savivaldybės iniciatyva Jonavoje ir rajone rengiama nemažai renginių, kuriuose gyventojai gali dalyvauti nemokamai, nes visos jų organizavimo išlaidos dengiamos iš rajono savivaldybės biudžeto. Mero teigimu, kultūrai skiriamos lėšos didinamos kasmet. Pernai kultūrai buvo skirta 8 proc. rajono biudžeto lėšų, šiemet – 9,15 proc. „Po truputį didėja kultūros darbuotojų atlyginimai, bet daugiausia lėšų tenka renginiams. Kad žmogus norėtų gyventi nedideliame mieste, reikia sugebėti jį pritraukti ir sulaikyti. Vien darbo vieta žmogus gyvas nebus, – mintimis dalijasi meras.

Važiuojant per Neries tiltą, akis užkliūna už pameriais vingiuojančių dviračių takų. „Jonavoje yra per 10 km gerai įrengtų dviračių takų. Juos jonaviečiai yra pamėgę, mielai jais naudojasi, tad dviračių takų tinklą dar plečiame“, – pasakoja E. Sabutis.

Mieste sudarytos sąlygos profesionaliam ir mėgėjiškam sportui vystyti. Arena, puikūs stadionai vis labiau tampa mėgstama jonaviečių laisvalaikio vieta. Per pastaruosius trejus metus į sporto infrastruktūrą investuota 3,4 mln. eurų.

„Jonava – nors ir ne turizmo miestas, bet jis gali tapti visų pirma sportininkų miestu, pavyzdžiui, maratonininkų – sujungus kai kuriuos pėsčiųjų ir dviračių takus galima parengti maratono trasą, nekertant nė vienos gatvės. Ir tai būtų bėgimas ne stadione ratu, o per žaliąsias miesto ir užmiešio erdves“, – Jonavos galimybes apibūdina meras.

ATGIMĘ PASTATAI

Apie Jonavos pasiekimus modernizuojant daugiabučius gyvenamuosius namus sušneka prieš keiserius metus. „Mieste yra apie 300 daugiabučių gyvenamųjų namų. Apie trečdalis jų jau atnaujinti“, – pasidžiaugia meras. Kaip ir kituose miestuose, taip ir Jonavoje šio proceso sparta priklauso nuo gyventojų apsisprendimo. Siekiant sudaryti kuo didesnę pastatų atnaujinimo patrauklumą, Jonavos mieste siūlomas kvartalų modernizavimas, kai, be namų, sutvarkomi kiemai, šaligatviai, įrengiamos vaikų žaidimų aikštelės, ir vienas didžiausių masalų – įrengiama erdvi automobilių stovėjimo aikštelė.

Pasak mero, dalyvauti pastatų atnaujinimo programoje gyventojus paskatina ir atpingantis šildymas. Tiesa, pastaruosiu metu šis kriterijus nebėra toks veiksmingas, koks buvo anksčiau. „Jonavoje kvadratinio metro šildymo kaina yra mažiausia šalyje. Tam įtakos turėjo atsilėsimas nuo gamtinių dujų žarnos ir perėjimas prie biokuro. Aš pats gyvenu dar neatnaujintame daugiabutyje name ir už šilumą moku perpus pigiau negu anksčiau, kai šilumai gaminti buvo naudojamos dujos“, – sako meras.

MAŽĖJA GYVENTOJŲ – MAŽĖJA MOKYKLŲ

„Jonavoje turime dvi gimnazijas. Abi šiemet modernizuojamos. Netrukus bus pradėtas ir vienos miesto progimnazijos remontas. Daug dėmesio skiriame vaikų lopšelių-darželių remontui. Mieste yra tokių darželių, kuriuose žiemą būdavo vos 15 laipsnių šilumos. Tokios kritinės būklės darželius remontuojame skubos tvarka. Lėšų skiriame ir kitiems darželiams. Pernai švietimo įstaigų remontui iš savivaldybės biudžeto skirta 1438,2 tūkst. eurų, šiemet numatyta 3526 tūkst. eurų. Iš ES – 864,6 tūkst. eurų“, – sako meras.

Įsikalbėjus, ar etatinio atlyginimo įvedimas mokytojams nebus nuosprendis kai kurioms mažoms mokykloms, meras pabrėžia, kad atsakomybę dėl mokyklų tinklo optimizavimo prisiimtų valstybė. „Įtariu, kad bus kaip visada. Atsakomybę „perkels“ savivaldybėms. Neabejoju, kad bus išleista metodika, pagal kurią finansavimas bus nukreipiamas į didžiulias mokyklas. Mažesnės mokyklos, ypač kaimo, bus paliktos savivaldybėms: norite jas išlaikyti – turite savo biudžetą ir išlaikykite. Mažoms savivaldybėms tokių įsipareigojimų prisiėmimas be papildomo valstybės finansavimo reikėtų bankrotą, nes jau dabar daugiau kaip pusė biudžeto skiriama švietimui. Skiriant daugiau būtų apleistos kitos sritys“, – svarsto E. Sabutis.

Pasak jo, Jonavos rajone paskutinėje uždarytoje mokykloje mokėsi 11 mokinių. Ir visi vienoje jungtinėje klasėje – nuo pirmoko iki ketvirtoko. „Tačiau ir dėl tos mokyklos uždarymo buvo kilęs didelis triukšmas. Opozicija kaltino, kad pozicija nesirūpina kaimo žmogumi, kad uždarius mokyklą sunyks ir kaimas. Kaip paprastai, po kurio laiko triukšmas nurimo ir visi patenkinti. Kaime yra darželis, vaikai vežiojami į mokyklą, jų švietimo kokybė pagerėjo“, – pasakoja meras.

Arena vis labiau tampa mėgstama jonaviečių laisvalaikio vieta

KAIMYNYSTEI REIKALINGAS KAIMYNIŠKUMAS

Stambiausia Jonavos įmonė – „Achemos“ grupė, kuriai priklauso nemažai mieste ir rajone esančių įmonių. „Mieste yra ir kitų įmonių. Veikia baldų įmonė, čiužinių siuvimas, logistikos įmonės. Dalies įmonių apyvarta labai didelė, bet žmonių jose ne tiek daug įdarbinta, – rajono verslą apibūdina meras. – Labai lėtai į Jonavą ateina aptarnavimo paslaugų verslas. Mieste net viešbučio nėra“.

Tačiau, pasak mero, siekti, kad kuo daugiau investicijų ateitų kaip tik į Jonavos rajoną, nėra vienintelis kelias sprendžiant nedarbo ir migracijos problemas. „Man nepriimtinas noras uždaryti savo savivaldybės ribose. Mano savivaldybė ir viskas mano savivaldybėje. Argi Jonavos rajonui blogai, jei investuotojas ateina ne į Jonavą, o į Kau-no LEZ? Kiek reikės autobusų žmonėms pavėžėti, tiek skirsime“, – pabrėžia E. Sabutis ir pasidžiaugia, kad kaimyniniame vos už 20 km esančiame rajone besikuriančiose įmonėse vis daugiau įsidarbina ir Jonavos rajono gyventojų.

PRIEŠ SAVIVALDĄ – SAUGIKLIAI

Atrodo, Lietuvoje tapo tradicija: ko nacionalinei valdžiai nepavyksta išspręsti, visa atsakomybė perkeliama savivaldybėms. Jonavos rajono išskirtinis miestelis – Rukla. Čia įsikūręs Pabėgėlių priėmimo centras. Yra NATO ir Lietuvos kariuomenės bazės. Šiame miestelyje gyvena itin daug socialinių poreikių turinčių žmonių. „Klausimas, kas turi tvarkyti tą miestelį. Savivaldybė vienam miesteliui negali skirti visų lėšų. Tačiau kol kas miestelio tvarkymas gula ant savivaldybės pečių. Žiemą net iš kariškių sulaukėme priekaištų, kad gatvės per mažai barstomos. Jos barstomos lygiai tiek pat, kiek ir kituose miesteliuose. Manau, tvarkant Ruklą turėtų prisidėti ir Krašto apsaugos, Susisiekimo ministerijos, pagaliau visa valstybė“, – svarsto rajono meras.

Pasak mero, kol kas centrinės valdžios požiūris į savivaldybes primena ne partnerystę, o suaugusiojo požiūrį į vaiką, kurį būtina pamokyti, nes jis mažiau išmano. „Labiausiai į akis krinta centrinės valdžios nepasitikėjimas savivalda. Nustatyta daugybė taisyklių ir saugiklių, kad savivaldybės nevogtų. Suprantama, vagių yra visur ir tam yra tarnybos, kurios privalo išsiaiškinti, bet kai vagimis *a priori* padaromi visi, mane tai liūdina. Atrodo, vadinamės savivalda, bet išties tai nėra jokia savivalda. Sprendžiant daugelį klausimų, savivaldybės lieka tik kaip statistinis vienetas“, – nelinksma gaida pokalbį užbaigia Jonavos rajono meras E. Sabutis, vis dėlto vildamas, kad kažkurias mintis, pasakytas Jonavoje vykšančiame LSA suvažiavime, išgirs centrinės valdžios atstovai.

Jonavoje išsaugotas fragmentas gatvės, kurioje gyveno žydai, aprašyti Jonavos garbės piliečio rašytojo Grigorijaus Kanovičiaus romanuose

Važiuojant per Neries tiltą, akis užkliūna už paneriais vingiuojančių dviračių takų

Toli važiuoti nereikia, Jonavos rajone yra Šveicarija

EUROPOS REGIONŲ KOMITETE SIEKIAMA TĖSTI SANGLAUDOS POLITIKĄ

Apie Europos regionų komiteto veiklą, kuo ji svarbi Lietuvos savivaldybėms, kalbamės su Lietuvos delegacijos vadovu Zarasų rajono mero pavaduotoju ARNOLDU ABRAMAVIČIUMI (kairėje).

Ką tik grįžote iš Regionų komiteto plenarinio posėdžio, ir kadangi kalbamės LSA suvažiavimo išvakarėse, peržvelkime, kuo Lietuvos savivaldai svarbūs šio komiteto pastarųjų metų sprendimai.

Europos regionų komitetas rūpinasi visų ES šalių narių regionine politika, tad nuomonės ir priimami sprendimai svarbūs ir Lietuvai. Pastarajame plenariniame komiteto posėdyje kartu su Europos Komisijos nariu G. Oettingeriu, atsakingu už biudžetą, buvo aptariama ES daugiametė 2021–2027 m. finansinė perspektyva. Lietuvai šis klausimas labai svarbus tuo, kad sprendžiama, kiek lėšų bus skiriama Sanglaudos politikai vykdyti. Europos Komisijos pasiūlymas – Sanglaudos politikai skirti 5 proc. mažiau lėšų – netenkina mažiau išsivysčiusių šalių ir regionų, tarp jų ir Lietuvos. Dėl regionų vystymo ateities susirūpinę visų šalių regionai įsteigė net specialų „Sanglaudos aljansą“, vienijantį Europos regionus, pasisakančius už Sanglaudos stiprinimą. Aljanso nariu tapo ir Lietuvos savivaldybių asociacija.

Kita šiuo metu Lietuvai svarbi problema – jau pasiekta ES bendrojo vidaus produkto 75 proc. riba, nuo kurios mažinama šaliai narei skiriamos paramos suma. Reikalingi nauji sprendimai, kad Lietuvą pasiekianti ES parama nesumažėtų. Šiuo metu Lietuva jau statistiškai yra padalyta į du regionus, bet ES tie regionai dar nėra pripažinti ir kol kas į Lietuvą žiūrima kaip į vieną regioną. Tad Lietuvos delegacija siekia, kad būtų pripažinti numatyti du Lietuvos regionai.

Tiek vykusiame, tiek ir ateinančiame komiteto plenariniame posėdyje padidintas dėmesys skiriamas darbo vietų kūrimui ir naujosios pramonės strategijai, kuri pasiekty ES regionus.

Kalbantis tiek su savivaldybių vadovais, tiek su verslininkais ir apskritai su šalies gyventojais, pabrėžiama, kad Lietuvoje yra per daug įsigalėjęs biurokratizmas, dėl kurio kenčia ir savivalda. Tad kaip Lietuva atrodo ES kontekste?

Išties biurokratizmo yra visur, ir negalėčiau pasakyti, kad Lietuvo-

je jo yra daugiausia. Vienas Europos regionų komiteto prioritetų ir yra biurokratinės naštos verslui ir darbo vietų kūrimui mažinimas. Siekiama kuo labiau supaprastinti procedūras ir mokestinę politiką.

Pasitinkant Europos dieną Molėtų rajone buvo kalbama apie Sanglaudos politikos įtaką Utenos regiono plėtrai. Tada paminėjote, kad paskutinį ES paramos laikotarpį galima įvardyti „kriterizavimu“. Ar tai reiškia, kad Lietuvoje per daug sureikšminti kriterijai ir pasiekimų rodikliai ir taip apsunkinamas ES paramos panaudojimas?

Molėtų rajone vykusioje konferencijoje palyginau tris Lietuvos buvimo ES laikotarpius. Pirmas laikotarpis 2004–2007 m. buvo „centralizavimas“. Viskas buvo planuojama iš Vilniaus, nieko neleidžiant spręsti regionų taryboms ir savivaldybėms. Nuo 2007 m. atsirado „Regioninė dimensija“. Regionų plėtros taryboms buvo patikėta skirstyti 11 proc. ES paramos. Naujuoju laikotarpiu nuo 2013 m. padidinta iki 16 proc. Tačiau, palyginti net su kaimyninėmis šalimis, tai yra labai mažai. ES tai vienas mažiausių rodiklių. Kitose šalyse regionams suteikiama teisė disponuoti nuo 20 iki 40 procentų ES paramos, tenkančios šaliai narei.

Artėjant 2014–2020 metų ES paramos laikotarpiui savivaldybės gana naiviai tikėjosi, kad jau šiuo laikotarpiu viskas vyks kur kas greičiau ir paprasčiau. Tačiau papildomai atsirado labai daug biurokratinių apribojimų. Sistemingai keičiami priemonių aprašai, atsiranda įvairių prieštaravimų, įvesta daugybė įvairių nepamatuotų kriterijų ir pasiekimų rodiklių. Ir didžioji dalis tų kriterijų ir rodiklių yra pačios Lietuvos ministerijų sugalvoti. Toje vietoje Lietuvoje lazda perlenkiama. Ministerijos, tiek keisdamos paramos teikimo aprašus, tiek įvesdamos papildomos rodiklius ir kriterijus, gerokai užaukština kartelę. Tai labai suvaržo ir apriboja savivaldybes. Antrą ar trečią kartą pakeitus aprašą, savivaldybėms tenka keisti techninius, taisyti investicinius projektus ir galimybių studijas. Prarandamas laikas, patiriamos papildomos išlaidos, atsiranda visuomenės nepasitikėjimas ES finansuojamais projektais.

Lietuvos savivaldybės yra gebančios vykdyti didelės apimties ES projektus, skatinti ekonomikos augimą, deja, kartais tam trukdo centrinės valdžios nepasitikėjimas. Regionų komitetas padeda spręsti problemas ir mano, kad vadovaujantis subsidiarumo principu kuo daugiau kompetencijos turi būti patikima savivaldai.

Galbūt delegacijos nariai bandote keisti šalies Vyriausybės poziciją, pateikdami pasiūlymus, kitų šalių narių patirtį? Ar Vyriausybė įsiklauso į delegacijos atstovų nuomonę?

Žinoma, yra ir teigiamų pavyzdžių. Savivaldybės aktyviai dalyvavo rengiant regioninės politikos „Baltąją knygą“, kurioje įvardijami siektini tikslai – regionų pajamų didinimas ir ekonominis augimas.

Ilgą laiką Lietuvos regioninės politikos pagrindas buvo ES paramos panaudojimas. Mes visi turime keisti mąstymą, kad ne parama svarbiausia, o siektini rezultatai: BVP ir gyventojų pajamų augimas. Parama – tik instrumentas, sudarantis sąlygas regionų ekonominiams ir socialiniams vystymuisi, gerovės augimui ir pajamų didinimui.

Vis dėlto kokios Lietuvos delegacijos Regionų komitete galimybės ginant šalies interesus?

Pirmiausia mes giname vietinės ir regioninės valdžios interesus tiek Lietuvoje, tiek ir kitose Europos Sąjungos valstybėse.

Didelis iššūkis bus naujas ES biudžetas 2021–2027 metais. Sanglaudos lėšų mažinimas palies ir Lietuvos savivaldybių galimybes.

Kita vertus, Lietuvos balsas Europos regionų komitete tikrai girdimas. Delegacijos nariams patikimos atsakingos pareigos. Aš esu išrinktas Ekonominių ir finansinių reikalų komisijos (ECON) pirmininko pirmuoju pavaduotoju, EPP politinės grupės vicepirmininku. Gegužės

pradžioje Europos plėtros dienos (Enlargement Day) konferencijoje susitikau su Europos Komisijos nariu Johanesu Hahnu, atsakingu už ES plėtrą. Komisaras domėjosi Lietuvos nueitu keliu: pasirengimu narystei ES ir pasiekimais. Dabartinėms šalims kandidatėms, Rytų partnerystės šalims Lietuvos kelias ES pristatomas kaip sėkmės istorija, kurios mes patys dažnai nevertiname...

Kaip paminėjote, Regionų komitetas sprendžia visoms šalims narėms svarbius klausimus. Kaip pavyksta suderinti interesus, juk kartais sunku susitarti net dviem žmonėms, o čia – 28 narės?

Kadangi atstovaujame vietinei ir regioninei valdžioms, tai interesų derinimas dažniausiai būna ne tarp šalių, bet tarp skirtingų interesų: „Pietūs“ – „Šiaurė“, „donorai“ – „recipientai“, miestai – kaimai, pramonė – žemės ūkis ir pan. Pačios šalių narių delegacijos labai skirtingos, nariai atstovauja skirtingo dydžio savivaldai, skirtingoms politinėms ir interesų grupėms. Kaip ir Europos Parlamente, principiniai sprendimai priimami politinių grupių lygiu. Tariantis geriausią sprendimą visada galima rasti.

Kalbino Karolina Baltmiškė

„Savivaldybių žinioms“ – 21! Junkitės ir sekite mus facebook savzinios

Mūsų paskyros lango viršuje šviečiančios vaivorykštės turėtų atgrasyti nuo pagiežos ir blogų naujienų skleidimo.
„Savivaldybių žinių“ feisbuko paskyra – langas pozityvumui.

TYRIMAS: ES INVESTICIJOMS ATVIRIAUSIOS TAURAGĖS IR ŠIRVINTŲ RAJONŲ, ELEKTRĖNŲ SAVIVALDYBĖS

SANDRA ŽVIRBLYTĖ

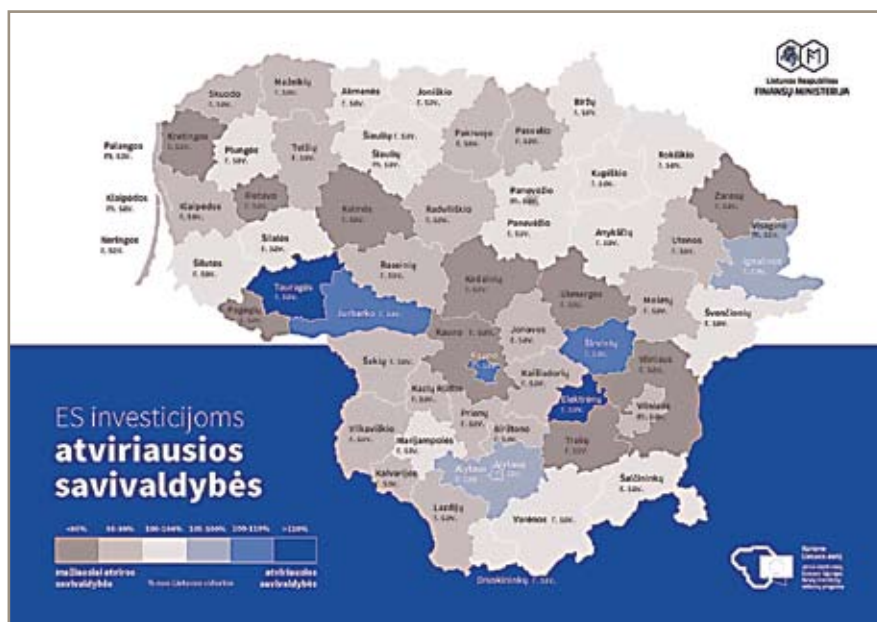
Sudarius Lietuvos savivaldybių atvirumo Europos Sąjungos (ES) investicijoms indeksą, paaiškėjo savivaldybės, kurių gyventojai dažniausiai naudojami šių investicijų rezultatais, labiausiai jaučia jų poveikį gyvenimo kokybei ir daugiausia žino apie jas. Sąrašo viršuje atsidūrė Tauragės, Širvintų, Jurbarko, Ignalinos, Alytaus rajonų, Alytaus ir Kauno miestų ir Elektrėnų savivaldybės.

Savivaldybių atvirumo ES investicijoms indeksas sudarytas bendrovei „Spinter tyrimai“ apklausus daugiau nei 4500 respondentų iš visų 60 šalies savivaldybių.

„Sudarant atviriausių ES investicijoms savivaldybių indeksą, atsižvelgta vien į konkrečiame regione gyvenančių žmonių nuomonę, neatsižvelgiant į tai, kiek tame regione investuota lėšų. Šio tyrimo rezultatai atskleidė, kad ES investicijų poveikis priklauso ne nuo jų kiekio. Tai puikiai suprantama, nes mažesniuose šalies regionuose, kur bendras viešųjų ir privačių investicijų lygis yra mažesnis, ES finansuojami projektai tampa labiau pastebimi“, – teigia finansų viceministrė Loreta Masališienė.

Pagal savivaldybių atvirumo ES investicijoms indeksą šalyje pirmąją Tauragės rajono savivaldybę. Apklausos duomenimis, 55 proc. tauragiškių yra pakankamai gerai informuoti apie ES investicijų projektus, 66 proc. naudojami šių projektų rezultatais, net 72 proc. mato šių investicijų naudą gyvenimo kokybei.

Antroje indekso vietoje rikiuojasi Elektrėnų savivaldybė. Net 36 proc. apklaustų elektrėniškių įvardijo patys dalyvavę viešuose aptarimuose, skirtuose ES investicijų projektams aptarti. Pusė respondentų iš Elektrėnų

teigė besinaudojantys ES investicijų rezultatais, 61 proc. mato jų naudą gyvenimo kokybei.

Trečią vietą atviriausių savivaldybių žemėlapyje užėmusiame Širvintų rajone teigiamą investicijų poveikį gyvenimo kokybei įžvelgė net 63 proc. apklausos dalyvių, o projektų rezultatais naudojasi 58 proc. respondentų. Tiesa, palyginti su Taurage ir Elektrėnais, Širvintų gyventojai yra mažiau informuoti apie jų regione vykdomus ES investicijų projektus – su tokia informacija gerai susipažinę tik 30 proc. širvintiškių.

Jurbarkas, kuris rikiuojasi ketvirtoje indekso vietoje, labiausiai išsiskiria pagal ES investicijų įtakos vertinimą – net 70 proc. apklaustų jurbarkiečių mano, kad šios investicijos gerina vietos žmonių gyvenimą. Taip pat mano ir 63 proc. tyrime dalyvavusių kauniečių. Kaunas – vienintelis didmiestis, patekęs į atviriausių ES investicijoms savivaldybių dešimtuką.

Tyrimo duomenimis, daugiausia Lietuvos gyventojų ES investicijų naudą mato atnaujinant miestus ir miestelius, rekonstruojant kelius, atnaujinant daugiabučių namus, teigiamas investicijų poveikis matomas ir kultūros, aplinkosaugos, sveikatos apsaugos srityse.

Šiuo metu Lietuvoje įgyvendinama beveik 12 tūkst. projektų, kuriems iš 2014–2020 m. ES finansinių programų jau išmokėta 1,5 mlrd. eurų.

KELIONĖ PO LIETUVĄ NUO A IKI Z

Kiekvieną dieną daromi geri darbai, tačiau j juos žiūrime kaip į įprastą dėmesio nevertą dalyką. Na ir kas, kad sutvarkytas šaligatvis, išasfaltuotas kelias, kad tapo jaučiau, patogiau ir gražiau gyventi.

Pasitikdami Lietuvos šimtmetį, norėdami pristatyti savivaldybių vadovus ir parodyti gerus darbus, kartu su savivaldybių viešųjų ryšių specialistais 2015 m. paskutiniame „Savivaldybių žinių“ numeryje pradėjome kelionę po Lietuvą nuo A iki Z, kuri tęsėsi iki 2018 m. pavasario. Pristatytos visos 60 Lietuvos savivaldybių. Per šį laikotarpį pasikeitė trijų savivaldybių merai.

Įdomu, ką kadencijos pradžioje ir jai įpusėjus matė merai?

AKMENĖ

„Savivaldybė gavo Krašto apsaugos ministerijos krivulės apdovanojimą. Įvertinta 2007–2013 metais Vakarų Lietuvoje įgyvendintų projektų svarba ir kokybė. Dviejose kategorijose pirmąsias vietas pelnė mūsų įgyvendinti projektai.“

Rajono meras Vitalijus Mitrofanovas, 2015 m.

ALYTUS

„2016 m. planuose – išjudinti iš „mirties taško“ miesto centre esančius nebaigtus arba nenaudojamus statinius ir pasiekti, kad savininkai priimtų vienus ar kitus sprendimus, naudingus tiek miestui ir jo žmonėms, tiek ir objektų savininkams.“

Meras Vytautas Grigaravičius, 2016 m.

ALYTAUS r.

„Savivaldybė numato skirti po 300 eurų per mėnesį kiekvienam naujai vaiką globoti paėmusiam gyventojui. Tačiau neabejoju, kad šeimos vaikus globoti ima tikrai ne dėl pinigų. Pirmoje vietoje yra žmonių gerumas, supratimas, atjauta ir atsakomybė.“

Rajono meras Algirdas Vrubliauskas, 2016 m.

ANYKŠČIAI

„Atkasta“ medinės pilies idėja, kurią anksčiau buvusi rajono valdžia jau buvo palaidojusi. Buvo atrastos ne tik idėjos, bet ir projektas. Kitas labai reikšmingas – biokuro katilinės atidarymas.“

Rajono meras Kęstutis Tubis, 2016 m.

BIRŠTONAS

„Sukurta visa reikalinga infrastruktūra: nuolat augančios apgyvendinimo paslaugos, sveikatingumo kompleksai su baseiniais, stadionais, parkai, lauko sporto aikštynai. Pastačius naują sporto kompleksą atsiras krepšinio, futbolo, tinklinio, lauko teniso ir kitos aikštelės.“

Merė Nijolė Dirginčienė, 2016 m.

BIRŽAI

„Atsirado naujovė – Biržai apšviečiami visą naktį. To nebuvo nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo pradžios, kai apšvietimas visame mieste būdavo įjungiamas tik per šventes.“

Rajono meras Valdemaras Valkiūnas, 2016 m.

DRUSKININKAI

„Analogų Lietuvoje neturintis projektas Lynų kelias, sujungęs du lankomiausius kurorto objektus – miesto centre esantį Vandens parką ir „Snow Areną“, pasiteisino ir sulaukė didelio susidomėjimo.“

Meras Ričardas Malinauskas, 2016 m.

ELEKTRĖNAI

„Planuojama sutvarkyti centrinę miesto aikštę, skverus, įrengti mažosios architektūros elementus ir apšvietimą, rekonstruoti pėsčiųjų ir dviračių takus, įrengti universalią aikštę.“

Meras Kęstutis Vaitukaitis, 2016 m.

IGNALINA

„Labai svarbūs ir perspektyvūs darbai atlikti plėtojant sanatorines paslaugas. Ignalinos rajono ligoninėje atidarytas Reabilitacijos ir sveikatinimo skyrius.“

Rajono meras Henrikas Šiaudinis, 2016 m.

JONAVA

„Viena prioritetinių sričių – universalios sporto salės statybos, prasidėjusios 2010 metais, užbaigimas. Darysime viską, kad statinys būtų baigtas ir pradėtas eksploatuoti.“

Rajono meras Mindaugas Sinkevičius, 2016 m.

JONIŠKIS

„Naujam gyvenimui atgimė sinagogų kompleksas. Jau kviečia užėiti Raudonojoje sinagogoje vykstantys renginiai. Šiomet duris atvers ir Baltoji sinagoga.“

Rajono meras Gediminas Čepulis, 2016 m.

JURBARKAS

„Savivaldybės planuose – Jurbarko esančių kelių šimtmečių senumo žydų kapinių sutvarkymas, kuris galėtų tapti dar viena paskata turizmui.“

Rajono meras Skirmantas Mockevičius, 2016 m.

KAIŠIADORYS

„Po gerą dešimtmetį vykusių diskusijų ir nepanaudotų galimybių praėjusiais metais nusprendėme sutvarkyti vieną svarbiausių rajono nekilnojamojo turto paveldo objektų – buvusią Žiežmarių medinę sinagogą.“

Rajono meras Vytenis Tomkus, 2016 m.

KALVARIJOS

„Savivaldybė turi daug partnerių užsienio šalyse. Bendradarbiavimo sutartys pasirašytos su Lenkijos, Rusijos ir Italijos partneriais.“

Meras Vincas Plikaitis, 2016 m.

KAUNAS

„Aš visuomet sakiau, kad pinigų yra, tik jie anksčiau buvo leidžiami nežinia kur ir nežinia kaip. Prieš metus pradėjus darbus ir subūrus profesionalų komandą, padėtis pasikeitė.“

Meras Visvaldas Matijošaitis, 2016 m.

KAUNO r.

„Smagu, kad Kauno rajonas išlieka jaunatviškas ir veržlus. Esame tarp keturių Lietuvos savivaldybių, kuriose gyventojų skaičius didėja, didėja ir gyvenamųjų būstų statybos tempai. Naujų nišų mūsų krašte randa verslas.“

Rajono meras Valerijus Makūnas, 2016 m.

KAZLŲ RŪDA

„Vieni svarbiausių praėjusių metų darbu pavadinčiau miesto šilumos ūkio modernizaciją. Igyvendinus šias naujoves Kazlų Rūdos miesto gyventojams šilumos kaina sumažėjo apie 17 proc.“

Meras Vytautas Kanevičius, 2016 m.

KELMĖ

„Užbaigę pradėtus modernizuoti namus, Kelmėje iš viso turėsime daugiau kaip 70 proc. atnaujintų daugiabučių gyvenamųjų namų. Manau, tai tikrai geras rezultatas: Lietuvoje esame vieni iš lyderių.“

Rajono meras Vaclovas Andrulis, 2016 m.

KĖDAINIAI

„Per praėjusius metus sumažinome savivaldybės skolą nuo beveik 5 mln. eurų iki 3,3 mln. eurų. Pagal skolinimosi procentą mūsų rajono rodikliai – vieni mažiausių tarp savivaldybių, surinkome viršplaninių lėšų.“

Rajono meras Saulius Grinkevičius, 2016 m.

KLAIPĖDA

„Galima drąsiai konstatuoti, kad Klaipėda ir toliau išlieka vienu iš šalies miestų lyderių pagal daugelį parametrų – biudžeto surinkimo ir išlaidų rodiklių, komunalinių paslaugų kokybės ir kainos santykio, sveikatos ir socialinės rūpybos, viešojo transporto sistemos veiksmingumo, mažų mokesčių verslui ir gyventojams ir kt.“

Meras Vytautas Grubliauskas, 2016 m.

KLAIPĖDOS r.

„Lietuvos laisvosios rinkos instituto vertinimu ji pripažinta geriausiai besitvarkančia savivaldybe iš mažųjų savivaldybių, o pagal žurnalo „Veidas“ reitingus pripažinta trečia geriausia savivaldybe šalyje.“

Rajono meras Vaclovas Dačkauskas, 2016 m.

KRETINGA

„Baigtas atnaujinti kretingiškių pasididžiavimas ir labiausiai turistus traukiantis grafų Tiškevičių rūmų pastatų kompleksas, kuriame veikia Kretingos muziejus su įspūdingiausiu Lietuvoje žiemos sodu.“

Rajono meras Juozas Mažeika, 2016 m.

KUPIŠKIS

„Atjauninta savivaldybės administracijos komanda – pavyko grąžinti į rajoną jaunus žmones iš užsienio, kitų mūsų šalies vietovių. Susiformavo dalykiški santykiai ir bendradarbiavimas su vietos jaunimu.“

Rajono meras Dainius Bardauskas, 2016 m.

LAZDIJAI

„Viena prioritetinių mūsų veiklų – bendruomeniškumo ugdymas ir skatinimas. 2015 metais iš savivaldybės biudžeto bendruomenių projektams skirta 118,5 tūkst. eurų.“

Rajono meras Artūras Margelis, 2016 m.

MARIJAMPOLĖ

„Siekime, kad artėjant Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui prasidėję darbai būtų atlikti. Realu iki tos sukakties pasistatyti ir naująją daugiafunkcę areną. 2018 metais turime priimti garbingą kultūros sostinės titulą ir vainikuoti šį kraštą kaip europietišką, bet su valstybingumo šimtmetės istorijos aidu.“

Meras Vidmantas Brazys, 2016 m.

MAŽEIKIAI

„Daug metų mūsų biudžetas buvo gerokai sumažintas, palyginti su tuo, ką pagal galiojusias metodikas gaudavo kitos savivaldybės, – buvome donorai, atiduodantys nemažą dalį gyventojų pajamų mokesčio.“

Rajono meras Antanas Tenys, 2016 m.

MOLĖTAI

„Molėtai socialiniu atžvilgiu yra jaunimui gyventi palankus kraštas: išgrynintos miesto mokyklos, optimizuotas kaimo mokyklų tinklas, visiškai išspręstos vaikų pavėžėjimo į mokyklas problemos, nėra eilių į darželiu-lopšelius.“

Rajono meras Stasys Žvinys, 2016 m.

NERINGA

„Neringos savivaldybė viena pirmųjų Lietuvoje parengė darnaus judumo specialųjį planą, kuriuo buvo identifikuotos problemos ir pateikti siūlymai darnaus judumo sistemai Neringoje sukurti.“

Meras Darius Jasaitis, 2016 m.

PAGĖGIAI

„Reprezentuodami savo kraštą stengiamės skleisti mažalietuvių kultūrą, istoriją ir tradicijas. Šiomet sulaukėme ypač didelio mūsų kraštu susidomėjusių turistų, turizmo įmonių srauto, kuriuos galime priimti modernia Turizmo informacijos centre.“

Meras Virginijus Komskis, 2016 m.

PAKRUOJIS

„Ypač suaktyvėjo tarptautinis bendradarbiavimas. Puoselėjame anksčiau savivaldybės užmegztus ryšius. Pasirašėme keturias naujas sutartis su partneriais iš Uggiate-Trevano (Italija), Raunheimo (Vokietija), Halingos (Estija) ir Kozlovo (Lenkija).“

Rajono meras Saulius Gegieckas, 2016 m.

PALANGA

„Miesto vizija – ištisus metus atviras tarptautinis kurortas su išvystyta sveikatingumo, sporto ir poilsio infrastruktūra, aktyviu kultūrinu gyvenimu. Tai saugus ir švarus miestas, patogus gyventi ir ilsėtis.“

Meras Šarūnas Vaitkus, 2016 m.

PANEVĖŽYS

„Po daugelio metų nuo žodžių pereita prie darbų – kaip alternatyva laisvalaikiui gatvėje įkurtas Atvirasis jaunimo centras. Čia sau patinkančia veikla užsiims miesto jaunuoliai.“

Meras Rytis Mykolas Račkauskas, 2016 m.

PANEVĖŽIO r.

„Išskirtinis dėmesys skiriamas rajono žmonių gyvenimui gerinti: vandeniu tiekti ir nuotekoms šalinti, keliams ir gatvėms tvarkyti, mokykloms, lopšeliams-darželiams, kultūros centrums, bibliotekoms atnaujinti.“

Rajono meras Povilas Žagunis, 2017 m.

PASVALYS

„Pasvalys – tai veržlus, besimokantis, komunikuojantis, sportuojantis, tradicijas ir papročius puoselėjantis kraštas, patrauklus vystyti verslą, pažangiai ūkininkauti, dirbti ir gyventi.“

Rajono meras Gintautas Gegužinskas, 2017 m.

PLUNGĖ

„Mūsų rajone nėra nė vienos silpnos kultūros įstaigos. Plungės kultūros centro tvarkymui šiemet buvo gauta 180 tūkst. eurų. Net septyni Plungės kultūros centro meno vadovai įvertinti Kultūros ministro premijomis!“

Rajono meras Audrius Klišonis, 2017 m.

PRIENAI

Drąsiai galima pasakyti, kad sutarties su „E energija“ nutraukimas pasiteisino ir davė lauktą rezultatą – savivaldybė pasitraukė iš pirmaujančių pagal didžiausią šilumos kainą savivaldybių grupės.“

Rajono meras Alyvas Vaicekauskas, 2017 m.

RADVILIŠKIS

Radviliškis – aktyvių, niekur neatsisakančių dalyvauti žmonių rajonas. Pasiūlė radviliškiesiems dalyvauti jau 20 metų Europoje vykstančiame Europos žmonių festivalyje – jie ilgai nedvejoję sutiko.“

Rajono meras Antanas Čepononis, 2017 m.

RASEINIAI

„Nepaisant sudėtingos situacijos pernai savivaldybės tarybos darbas vyko gana sklandžiai ir buvo priimami reikalingi sprendimai. Nesutriko ir savivaldybės institucijų veikla. Rajone vyko kasdieniai darbai.“

Rajono meras Algirdas Gričius, 2017 m.

RIETAVAS

„Savivaldybėje yra 62 kultūros paveldo objektai. Daugiau kaip pusė jų įrašyti į registrą. Labiausiai žinomi parko Baltieji, Raudonieji vartai, koplyčia-mauzoliejus, Rietavo Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia, Lopaičių piliakalnis.“

Meras Antanas Černeckis, 2017 m.

ROKIŠKIS

„Joks meras nesugebės ateiti ir pastatyti. Meras yra žmonių jungiamoji dalis. Jis turi nueiti ir pas statybininką, ir pas ministrą, ir pas Seimo narį, ir pas darbuotoją ir sutelkti juos visus bendram tikslui. Per dvejus darbu metus supratau, kad mano darbo vieta – ne mero kabinetas.“

Rajono meras Antanas Vagonis, 2017 m.

SKUODAS

„Aš vykdau gyventojų valią ir dirbu taip, kad mano darbuose būtų tęstinumo perspektyva. Svarbu strategiškai teisingai atlikti veiksmus, kurie vienas kitą vis papildytų ir atneštų reikšmingų pokyčių rajonui.“

Rajono meras Petras Pušinskas, 2017 m.

ŠALČININKAI

„Rajonas turi daug stiprių pusių. Pirmiausia jis yra jaunas. Net 83 proc. gyventojų sudaro vaikai, jaunimas ir darbingo amžiaus žmonės. Tai yra vienas iš trijų Lietuvos miestų, kuriame per pastaruosius metus gyventojų skaičius ne sumažėjo, o netgi padidėjo.“

Rajono meras Zdzislavas Palevičius, 2017 m.

ŠAKIAI

„Derinant bendruomenės, verslo, žemdirbių ir savivaldos poreikius, mums svarbi kiekvieno gyventojų pareikšta nuomonė.“

Rajono meras Edgaras Pilypaitis, 2017 m.

ŠIAULIAI

„Laiku priėmus reikalingus sprendimus šilumos ūkyje, Šiauliai tapo pavzdžiu visai šaliai. Bene mažiausia šildymo kaina ir šilumos tiekimo stabilumo užtikrinimas – svarbiausi rodikliai, kurių siekia kiekviena savivaldybė.“

Meras Artūras Visockas, 2017 m.

ŠIAULIŲ r.

„Rajonas turi gerai išvystytą infrastruktūrą verslui plėtoti, rajone yra pakankamai laisvų žemės plotų su netoliese esančiomis komunikacijomis. Rajonui tai itin paranku, nes atsiveria plačios galimybės industriniams parkams kurti, investicijoms pritraukti.“

Rajono meras Antanas Bezaras, 2017 m.

ŠILALĖ

„Galime pasidžiaugti turėdami moderniausią Žemaitijos regiono baseiną. Čia įrengtas 25 metrų ilgio keturių takų baseinas, pirčių kompleksas, vandens atrakcionų zona, masažinis baseinas, sūkurinė vonia, persirengimo kabinos, tualetai, kavinukė.“

Rajono meras Jonas Gudauskas, 2017 m.

ŠILUTĖ

„Šilutės veikloženklis – žuvis ir delta, nes Pamarys – žvejų aistros vieta. Čia populiariausia – žuvienė, kurios virimas yra tradicija, apipinta meistriskumo paslapčių.“

Rajono meras Vytautas Laurinaitis, 2017 m.

ŠIRVINTOS

„Kalbant apie palankios aplinkos verslui kūrimą, būtina paminėti savivaldybės pastarųjų metų nuveiktus darbus: intensyviai tvarkomi keliai, sparčiai tvarkomos viešosios erdvės, kuriama jauki, patraukli aplinka tiek gyventi, tiek kurtis naujam verslui.“

Rajono merė Živilė Pinskuvienė, 2017 m.

ŠVENČIONYS

„Mūsų savivaldybė ilgą laiką nebuvo ta, kurioje į viešąją infrastruktūrą galėjo būti nukreipti dideli finansiniai srautai. Biudžetas buvo orientuotas į pravalgymą, t. y. atlyginimų išmokėjimą, o ne viešosios infrastruktūros tvarkymą.“

Rajono meras Rimantas Klipčius, 2017 m.

TAURAGĖ

„Tauragės regionas pasirengęs permainingoms. Pažangus mąstymas – Tauragės tapatybės dalis. Darna tarp gamtos, verslo ir žmonių atveria naujas perspektyvas investuotojams ir gyventojams.“

Rajono meras Sigitas Mičiulis, 2017 m.

TELŠIAI

„Telšiai – savito istorinio Lietuvos regiono – Žemaitijos – centras, pelnęs Europos miesto perlo titulą, nominuotą kaip patraukliausias turizmo vietovė.“

Rajono meras Petras Kuizinas, 2017 m.

TRAKAI

„Stulbinamai įvairūs. Šie du žodžiai tinka nusakyti pastarojo meto geriešiams pokyčiams tiek Trakuose, tiek visoje savivaldybėje. Tai juntama įsigilinus į daugelį savivaldybės gyvenimo sričių. Ypač – kalbant apie investicijas, švietimą, kultūrą, socialinę aplinką, aktyviai plėtojama turizmą ar sportą.“

Rajono merė Edita Rudilienė, 2017 m.

UKMERGĖ

„Norint pasiekti sėkmę, bet kurios organizacijos veikloje labai svarbus yra darnus komandinis darbas. Privalome girdėti ir gerbti vieni kitus. O pradėti, kaip visada, reikia nuo savęs.“

Rajono meras Rolandas Janickas, 2017 m.

UTENA

„Būti laimės miestu mes jau esame įpareigoti Utenos herbo, kuriame pavaizduotas laimės simbolis – pasaga. Pačių uteniškių pasirinkimas, kad jie yra laimingiausi, tik patvirtina, kad einame teisingu keliu – mes kuriamo miestą, kuriame gera gyventi visiems.“

Rajono meras Alvydas Katinas, 2018 m.

VARĖNA

„Vienas svarbiausių pasiekimų – baigtas statyti ir lygiai prieš metus duris atvėręs varėniškių seniai lauktas Varėnos sporto centro pastatas ir jame esantis baseinas.“

Rajono meras Algis Kašėta, 2018 m.

VILKAVIŠKIS

„Visus darbus planuojame ir vykdome atsižvelgdami į gyventojų poreikius. Juk žmonės nori ne tik namuose patogiai gyventi, jie trokšta išeiti į miestą, pasivaikščioti, pasportuoti, su šeimomis ar svečiais gražia aplinka pasidžiaugti.“

Rajono meras Algirdas Neiberka, 2018 m.

VILNIAUS m.

„Parengtas miesto bendrasis planas, rengiamas „Darnaus judumo“ planas ir miesto gamtinio karkaso panaudojimo strategija. Dar vienas dalykas, kurį labai noriu padaryti per darbo metu kadenciją – pasiekti, kad sostinėje užtektų vaikų darželių. Per šiuos metus jau sukūrėme 2 tūkst. papildomų vietų, tačiau dar apie 3,5 tūkst. vaikučių laukia eilėje. Tą problemą sprendžiame visomis priemonėmis.“

Meras Remigijus Šimašius, 2017 m.

VILNIAUS r.

„Esame nusistatę prioritetus – sėkmingai pritraukti investicijas, tikslingai panaudoti ES paramą, kurti žmonėms, verslui patogią infrastruktūrą, pakelti kaimiškų vietovių gyvenimo lygį, sudaryti sąlygas sveikam gyvenimo būdui.“

Rajono merė Marija Rekst, 2018 m.

VISAGINAS

„Didžiausias savivaldybės turtas – talentingi, išsilavinę ir aktyvūs žmonės, mylintys savo kraštą, kiekvieną dieną nuoširdžiai dirbantys jo labui. Didžioji dalis (51,1 proc.) 2017 m. Visagino savivaldybės biudžeto buvo skiriama švietimo, neformaliojo švietimo, kultūros ir sporto reikmėms.“

Merė Dalia Štraupaitė, 2018 m.

ZARASAI

„Vienas gyventojams svarbiausių savivaldybės darbų – kartu su Visagino ir Ignalinos rajono savivaldybių vadovais pavyko įtikinti Vyriausybę, kad šių savivaldybių gyventojai, kaip ir pradėjus uždarinėti Ignalinos atominę elektrinę, už elektrą mokėtų 10 proc. pigiau.“

Rajono meras Nikolajus Gusevas, 2018 m.

ko Lietuvai tikėtis iš naujo ES biudžeto

Gegužės 2 d. Europos Komisija pristatė naujosios daugiametės finansinės perspektyvos, kitaip tariant 2021–2027 metų ES biudžeto, projektą. Kaip ir reikėjo tikėtis, Komisijos pasiūlyme nemažai gerų, bet kur kas daugiau ne tokių gerų naujienų Lietuvai.

Apskritai biudžeto projektas atrodo ambicingas ir orientuotas į ateitį – daugiau lėšų skiriama mokslo tyrimams, skaitmeninei darbotvarkei, jaunimui, atsakui į išorės iššūkius. Keturi teminiai tikslai – sumanesnė Europa, žalesnė Europa, labiau sujungta Europa, sociali Europa ir vienas teritorinis (vietos plėtros) tikslas rodo gaires, kuriomis judėsime kitą dešimtmetį.

Pirmą kartą matome ryškų „kietojto saugumo“ elementą – didinamos išlaidos išorės sienų saugumui, gynybos politikų koordinavimui. Biudžete atsiranda ir vertybinis elementas – ES įgauna teisę sustabdyti paramos mokėjimą toms valstybėms narėms, kurios nesilaiko pamatinių ES vertybių, ir, kas įdomu, toks sustabdymas neatima pareigos valstybėms narėms teikti ES skirtą paramą, tik jau iš savo biudžetų. Nudžiugti turėtų ir inovatyvūs ūkio sektoriai – atrodo, kad bet kokia parama verslui bus dar labiau siejama su inovacijomis ir konkurencingumo didinimu. Šiek tiek kelia nerimą tai, kad siūloma didinti Komisijos tiesiogiai valdomų finansinių instrumentų apimtį. Tai reikš, kad vis daugiau Lietuvos pareiškėjų turės konkuruoti nebe Lietuvos, o ES lygmeniu.

Kalbant apie naujienas – iš gerųjų reikėtų paminėti jau plačiai nušviestą faktą, kad finansavimas Ignalinos AE uždarymui bus. Gal ne toks didelis, kokio norėtume, bet tikrai pakankamas. Kur kas svarbesnė geroji žinia – finansavimas Sanglaudos politikai turėtų mažėti labai nedaug, o Europos regioninės plėtros fondas netgi turėtų padidėti.

Tuo gerosios naujienos baigiasi. Suserinti vėrciančių žinių sąrašą pradeda Lietuvai labai svarbios Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) perspektyvos. O jos tikrai nekios – siūloma mažinti finansavimą visai BŽŪP. Dar labiau siūloma mažinti finansavimą antrajam jo ramsčiui – kaimo plėtrai. Oficialiai skelbiama, kad sumažėjimas sieks apie 7 proc. Vis dėlto paskaičiavus matyti, kad abiem žemės ūkio fondams – Europos žemės ūkio garantijų fondui ir Europos kaimo plėtros fondui – skirtas finansavimas susitrauks nuo 2014–2020 m. laikotarpiu buvusių 423 mlrd. eurų iki kiek daugiau nei 365 mlrd. Tai reiškia, kad Europos ūkininkai neteks bent penktadalio paramos!

Tiesa, kaip Komisija siūlo skirstyti šią paramą valstybėms narėms, sužinosime tik gegužės pabaigoje. Ir tikrai neaišku, ar šis sumažėjimas bus vienodas visoms valstybėms narėms. Mūsų ūkininkai ne kartą yra išdėstę poziciją – BŽŪP išmokos gali mažėti kad ir iki nulio, tačiau visose ES valstybėse narėse žemės ūkiui turi būti teikiama vienoda parama. Mums svarbiausia, kad mūsų ūkininkai nebūtų diskriminuojami, ir tai turėsime pasiekti biudžeto derybose.

Planuojamą paramos Sanglaudai sumažėjimą vertinti yra kur kas paprasčiau. Tai – vienareikšmiškai blogas pasiūlymas. Sanglaudos politika padeda atsiliekantiems regionams pasiekti ES vidurkį. Nemanau, kad atsirada daug mūsų šalies piliečių, kurie ranką prie širdies pridėję pasakytų, kad paramos vidutiniams ir mažiesiems mūsų šalies miestams, tokiems kaip Šiauliai, Lazdijai ar Ignalina, jau nebereikia.

Ypač didelį susirūpinimą kelia idėja dalį Sanglaudos fondo skirti Europos tinklų sujungimo projektams. Neturėtume sutikti su tuo, kad stambius paneuropinius projektus ES finansuos tomis lėšomis, kurios anksčiau buvo skiriamos gyvenimo kokybės regionuose tikslams.

Biudžeto projekte randame drąsą idėją įvesti naujus išsivystymo kriterijus, kurie papildytų iki šiol taikytą BVP pagal perkamosios galios paritetą. Ši formulė gali pasirodyti Lietuvai naudinga – visi gerai žinome, kad mūsų šalis buvo pasiekusi Sanglaudos slenkstį ir labai tikėtina, kad nuo 2021–ųjų ES parama galėtų gerokai sumažėti.

Labai palaikau pasiūlymą įsteigti Europos investicijų stabilizavimo funkciją (iki 30 mlrd. eurų) – priemonę finansavimo netolygumams išlyginti. Kaip žinoma, daugelyje valstybių narių viešosios investicijos didele

B. Ropė (centre) apie ES biudžetą pasakojo Alantos konferencijoje

dalimi priklauso nuo ES finansavimo. Dėl septynmečio ES finansavimo ciklo, kai pirmus dvejus ar trejus metus užima programų parengimas, o projektų įgyvendinimui lieka tik laikotarpio pabaiga, labai svyruoja tokių investicijų apimtys.

Kartu labai atsargiai vertinčiau pasiūlymą dėl Struktūrinių reformų paramos programos (25 mlrd. eurų), skirtos padėti struktūrines reformas įgyvendinančioms valstybėms narėms. Atrodo, kad Komisija Sanglaudos lėšomis siekia finansuoti savo teikiamų Europos semestro rekomendacijų įgyvendinimą. Nors pats programos tikslas yra pagirtinas – neretai tikrai reikia tarptautinės pagalbos svarbioms ir sudėtingoms reformoms įgyvendinti, vis dėlto abejonių kelia vienas šios programos tikslų – naujų valstybių pasirengimas įsijungti į euro zoną. Paprastai iniciatyvos priimti nepasirengusiems šalims geru metu nesibaigia – vien Graikijos pavyzdys turėjo daug ko išmokyti!

Naujasis biudžetas žada būti ir daug žalesnis. Mano atstovaujama žaliųjų frakcija siūlė numatyti, kad bent 25 proc. išlaidų būtų skirta kovai su klimato kaita. Nors šis pasiūlymas liko kažkur parašėse, tačiau 2021–2027 m. akivaizdžiai didesnes galimybes pasinaudoti ES parama turės darnią energetiką, vietos išteklių naudojimą skatinančios iniciatyvos.

Žinoma, tai tik derybų pradžia. Galutinis sprendimas dėl maždaug 1,135 trilijono eurų dydžio daugiametio ES biudžeto geriausiu atveju bus priimamas tik kitų metų viduryje. Iš pirmųjų atsiliepimų jau galima daryti išvadą, kad naujasis daugiametis biudžetas bus didesnis nei Komisijos siūlomas 1,1 proc. nuo ES BVP – atrodo, kad europiečiai nori daugiau Europos ir dauguma valstybių narių ganėtinai pozityviai vertina galimybę padidinti įmokas.

Asmeniškai aš šiuo klausimu laikausi atsargaus požiūrio. Svarbiau nei bendras ES biudžeto dydis yra jo struktūra – mums svarbiausia yra pasiekti, kad ir po 2021 metų visi Lietuvos piliečiai ir toliau galėtų naudotis mums taip reikalinga Sanglaudos fondų parama, o 2021-iejį taptų ta riba, kai Lietuvos žemdirbiai nustos būti antrarūšiais europiečiais.

Kartu turime būti pasiruošę jau susiformavusios blogosios praktikos pasikartojimui, kai galutiniai sprendimai dėl biudžeto Vadovų taryboje yra priimami paskutinę naktį. Rengiantis šiam scenarijui turime aiškiai žinoti savo prioritetus ir nekartoti jau ne kartą padarytų klaidų, kai dėl ribotos trumpalaikės naudos buvo atsisakyta ilgalaikių ir didesnę teigiamą poveikį galėjusių turėti tikslų finansavimo.

Na, o pabaigoje norėčiau pakartoti iki šiol labai retai akcentuotą tiesą, kad svarbiausia ne tai, kiek pinigų šaliai atiteks iš bendro Europos katilo, o tai, ar veiksmingai jie bus panaudoti Lietuvoje, ar sugebės dabartinė Vyriausybė pasiruošti naujam laikotarpiui, o būsimosios, mūsų šalį 2021–2027 (ir dar trejus metus po laikotarpio pabaigos) valdysiančios vyriausybės – ūkiškai tvarkytis su ateinančia parama.

TULPIŲ ŽYDĖJIMAS

LYG EUROPOS ŽMONIŲ FESTIVALIS

ELIGIJA ZOLTNERIENĖ,
IEVA CATALDO

Tulpių žydėjimo šventę atidarė ilgametis Burbiškio dvaro šeimininkas Daugyvenės kultūros istorijos muziejaus-draustinio direktorius E. Prascevičius

Burbiškio dvare praūžė 18-oji Tulpių žydėjimo šventė. Puikus oras ir į Lietuvą atėjusi vasara į Burbiškio dvarą sukviėtė daugybę žmonių iš Lietuvos, kaimynės Latvijos ir kitų šalių. Dvi dienas Burbiškio dvaro parkas buvo pilnas muzikos ir gėlių gerbėjų. Visi jie šventę pavasarį, artėjančią vasarą ir Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metį. Ne vienas sutiktas žmogus sakė, kad vieną kartą apsilankius Tulpių žydėjimo šventėje, ji užburia, ir kasmet vis norisi ir norisi atvažiuoti ir pasigėrėti žiedų jūra. Pasak Burbiškio dvaro šeimininko, Daugyvenės kultūros istorijos muziejaus-draustinio direktoriaus Egidijaus Prascevičiaus, per dvi dienas Burbiškio dvarą aplankė ir žydinčių tulpių sode fotografavosi, klausėsi koncertų per 20 tūkst. žmonių.

„Tulpės – nuostabios gėlės. Šiuo metu – ir labai populiarios gėlės. Aštuoniolika metų šiai tradicijai, gimusiai čia, nuostabiame dvare, kuris atspindi Lietuvos istoriją, grožį, paveldą. Džiugu, kad tos tradicijos yra toliau puoselėjamos, o Burbiškio dvaras tapo vieta, traukiančia artimuosius, šeimas ir draugus. Vieta, kurioje galima pabūti, susitikti. Dėkoju šių tradicijų puoselėtojams ir linkiu geros nuotaikos“, – kalbėjo su šeima į šventę atvykęs šalies premjeras Saulius Skvernelis.

„Gegužės mėnesį vakarais vyksta gegužinės pamaldos, bet ši mėnesį turi būti ir tikros gegužinės, tad jos tegul būna čia“, – susirinkusiesiems geros nuotaikos linkėjo Radviliškio rajono meras Antanas Čepononis.

Šventėje tradiciškai dalyvavo Adomo Bažensko, padovanojusio dvarą Lietuvos žmonėms, sūnūs Jurgis ir Andrėjus Baženskiai su šeimomis, Seimo nariai, Lietuvos valstybinių įstaigų vadovai, Šiaulių apskrities ir Radviliškio rajono tarybos nariai, įstaigų ir įmonių vadovai. Svečiams įteiktos atminimo dovanos – dailininkės, keramikės Neringos Kestenienės specialiai šiai šventei sukurtos Lietuvos šimtmečio keraminės tulpės.

Šventėje dalyvavo ir Radviliškio rajono savivaldybės bendradarbiavimo partneriai – delegacijos iš Ukrainos Umanės miesto, Latvijos Bauskės miesto, Lenkijos Gniezno miesto, Gruzijos Chašurio miesto, Baltarusijos Nesvyžiaus miesto. Prieš prasidedant oficialiam šventės atidarymui delegacijų nariai buvo supažindinti su rajono dabarties aktualijomis ir ateities planais, jiems surengta ekskursija po Radviliškio miestą ir savivaldybės įstaigas. Delegacijos apžiūrėjo atnaujintą miesto stadioną, susipažino su rajono sporto baze, apsilankė atnaujintame

Radviliškio rajono meras A. Čepononis (kairėje) pasitiko su šeima į šventę atvykusį šalies premjerą S. Skvernelį

Radviliškio miesto kultūros centre, viešojoje bibliotekoje. Svečius sužavėjo Radviliškio plaukimo baseinas.

Šiais metais Dvaro sode augančią 460 rūšių tulpių kolekciją papildė 18 naujų rūšių. Daugybės lankytojų sulaukė unikali restauruotų gramofonų, patefonų, muzikinių dėžučių paroda, kurią pristatė kolekcininkas Klemensas Sakalauskas, restauruotus senovinius automobilius pristatė asociacija „Retromobile“.

Šventės akcentas: atidaryta kraštietės Lauros Guokės kūrybinių darbų paroda „Lietuvos kaime“. Vienas šioje parodoje demonstruojamų L. Guokės darbų tapo konkurso „BP Portrait Award 2016“ nugalėtoju „Travel Award 2016“ kategorijoje. Parodoje lankytojai galėjo išvysti ir išskirtinę portretų, kurie nėra matomi dienos šviesoje, o tik užtamsintoje erdvėje, ekspoziciją. Pasak pačios L. Guokės, nykstantys portretai atspindi nykstančius Lietuvos kaimus.

Radviliškio rajono meras A. Čepononis sakė, kad šių metų šventės išskirtinumas – aktyvios gimnazijų bendruomenės, kurios atkūrė 100 metų Lietuvos istoriją. Girnų saloje Lizdeikos gimnazistai pristatė programą „Atkurtoji Lietuva“. Čia svečių laukė istorijos apie Vasario 16-osios Akto pasirašymą, Dariaus ir Girėno skrydį per Atlantą. Alyvų saloje Baisogalos gimnazistai visus nukėlė į rezistenciją Lietuvos pasipriešinimo laikotarpį. Eglių saloje įsikūrę Grinkiškio J. Poderio gimnazistai atkūrė Lietuvą sovietmečiu. Meilės saloje „Atgimstančią Lietuvą“ atkūrė Sidabravo gimnazistai. Į žemę susmaigstyta Lietuvos, Latvijos

Burbiškio dvarą aplankė ir žydinčių tulpių sode fotografavosi, klausėsi koncertų per 20 tūkst. žmonių

ir Estijos vėliavų spalvų popierinės gėlės traukė žmonių dėmesį. Skambėjo Sąjūdžio laiko dainos, tvyrojo Baltijos kelio jaudulys. Šeduvos gimnazijos bendruomenė kvietė įsiskirti į šiandieninės Lietuvos sūkurį. Gimnazistų sukurtą užduočių ruožą įveikę dalyviai galėjo gauti atminimo medalį.

Pirmąją dieną šventinę nuotaiką kūrė Šeduvos gimnazijos pučiamųjų orkestras, vadovaujamas Kęstučio Meškauskio, Radviliškio Lizdeikos gimnazijos jaunimas, parodęs meninę kompoziciją pagal Vydūną „Kokiu žmogumi būsi šiandien?“, grupės „Quorum“, „Mango“, „Pikaso“, „G&G Sindikatas“, dainininkai Egidijus Sipavičius, Irūna ir Marius Jampolskis.

Antrąją šventės dieną dvare koncertavo jaunesnieji Radviliškio mokyklos atlikėjai. Į šeimų iškylą Burbiškio dvaro sode pakvietė Šeduvos miesto bendruomenė. Šeimų su mažais ir jau paaugusiais vaikais laukė piešimo, šokių pamokėlės, lauko žaidimai ir kitos smagios pramogos.

Pasak Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktorės Jolantos Margaitienės, Tulpių žydėjimo šventė buvo lyg maža repeticija artėjančiam svarbiausiam savivaldybės renginiui – Europos žmonių festivaliui. Festivalis organizuojamas ne šalių sostinėse ar kultūrinių renginių gausa išlepintuose didmiesčiuose, o sąlyginai nedideliuose, apie 20 tūkst. gyventojų turinčiuose miestuose ar miesteliuose, galinčiuose pasigirti savo istorija, amatais, iškiliais kūrybingais žmonėmis ar veikliomis bendruomenėmis. Radviliškis svečio teisėmis dalyvavo 2015 metų Europos žmonių festivalyje Lenkijoje, 2016 ir 2017 metais jau pilna komanda varžėsi Latvijoje ir Prancūzijoje. Latvijoje bendroje įskaitoje iškovota pirmoji vieta, Prancūzijoje – trečioji.

Šiomet festivalis vyks Radviliškyje liepos 21–28 dienomis.

Šventės akcentas: kraštiečių L. Guokę (antra iš dešinės) parodos „Lietuvos kaime“ atidarymo proga pasveikino Radviliškio rajono mero pavaduotojas Kazimieras Augulis

Vilniaus miesto mero pavaduotojas Gintautas Paluckas (antras iš kairės) į šventę atvyko pirmą kartą ir liko patenkintas. Šeduvos gimnazijos bendruomenė už teisingai atsakytą klausimą jam įteikė medalį

Minint valstybės šimtmetį

LAIKAS PAGALVOTI APIE REALIĄ SAVIVALDĄ

Artėjant savivaldybių tarybų rinkimams 2019-aisiais, vėl bus prisiminti deputatų korpuso sluoksniai ir sluoksniai: politiniai, socialiniai, turtiniai. Pamatinis susiskirstymas į vyrus ir moteris vis dar turi prasmės, juolab kad ir Stambulo konvencijos, kuri leidžia šiek tiek atsiplėšti nuo gamtos, ratifikavimas mūsų šalyje, atrodo, nevyks lyg sviestu patepus.

Per 2015-ųjų savivaldybių tarybų rinkimus buvo užregistruoti 15 223 kandidatai, iš jų 42,8 proc. moterų ir 57,2 proc. vyrų. Tačiau po rinkimų nusvėrė vyrai. Kadangi deputatų sąstatas dėl įvairių priežasčių keičiasi, iki praėjusių metų spalio šiek tiek padaugėjo moterų, tačiau vyrija dominavo – jų buvo 72,9 proc. O mero postą užimančių moterų santykinai dar mažiau: 6 iš 60, t. y. 10 proc.

Prisimenant Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 1918-aisiais šimtmetį, įdomu palyginti moterų įsitraukimą į valdžią šiais ir anais laikais. Praėjusio amžiaus trečiame dešimtmetyje Šatrijos Ragana parašė satyrinį apsakymą „Moterų teisės“. Pagrindinė veikėja gimnazistė gavo užduotį parašyti referatą apie moterų padėtį, tačiau galvojo vien apie lietuvių kalbos mokytoją, kurį buvo įsimylėjusi. Jos motina, tik tą vieną dukterį teturinti, sapnavo, kad moterims atvertas kelias į kunigystę, ir toji gimnazistė, tapusi kunige, užtikrins motinai ramią senatvę. Pati referato autorė sapnavo tapusi Lietuvos prezidente ir panaudojusi savo galias, kad mylimą lietuvių kalbos mokytoją paviliotų nuo konkurentės, kuri kažkada irgi skaitė referatą apie moteris. Galiausiai sapne pasirodo angelas, kuris ištaiso referato pavadinimą. Angelas užrašė taip: „Apie moterų pareigas“.

Gal Šatrijos Ragana norėjo pašiepti dvi kandidates į Lietuvos prezidento postą: Gabrielę Petkevičaitę-Bitę ir Feliciją Bortkevičienę? 1926 m. birželio mėn. renkant prezidentą Seime jos gavo po vieną balsą, o prezidentu buvo išrinktas Kazys Grinius, išbuvęs šiame poste iki tų pačių metų gruodžio 17 d. perversmo. Kandidatės G. Petkevičaitė-Bitė ir F. Bortkevičienė nebuvo Seimo narės, bet tarp 79 deputatų buvo keturios moterys. Antanas Smetona, kuris po perversmo tapo prezidentu, rinkimuose birželį tegavo du balsus.

Moderni savivalda Lietuvoje bendraamžė su atgimusia valstybe. Nepriklausomoje Lietuvoje 1919 m. gruodžio 17 d. Vidaus reikalų ministerijos aplinkraščiu buvo nustatytos laikinos taisyklės vietos savivaldybėms. Pagal 1921 m. Savivaldybių rinkimų įstatymą vietos savivaldos institucijos buvo valsčiaus, apskrities ir miesto tarybos. Jas proporcinge rinkimų sistema trejiems metams rinko ne jaunesni kaip 20 metų piliečiai, gyvenantys tame valsčiuje ar mieste ir turintys jame būstą ir nuolatinį darbą; renkami galėjo būti asmenys, sulaukę 24 metų. Savivaldos įstatymo redakcijos pasirodė 1929 ir 1931 m. Savivaldos institucijos: valsčiaus taryba, viršaitis, seniūnijų susirinkimai – krivulės ir seniūnai. Savivalda apskrityse – tarybos ir valdybos (pastarosioms pirmininkaudavo apskrities viršininkas), miestuose – tarybos ir burmistrai. Savivaldybių veiklą kontroliavo vidaus reikalų ministro skiriami apskrities viršininkai.

Savivaldybės rūpinosi švietimu, komunaliniu ūkiu, kultūra, sveikatos apsauga, socialine globa ir kitomis sritimis, rinko mokesčius. Pagal 1931 m. Respublikos prezidento rinkimų įstatymą savivaldybėms pavesta rinkti prezidento rinkikus – ypatingus tautos atstovus. Pagal 1936 m. Seimo rinkimų įstatymą joms patikėtas kandidatų sąrašų siūlymas.

Nuo 1926 m. pabaigos savivalda veikė stiprėjančio autoritarinio režimo sąlygomis. 1926 m. gruodžio 20 d. šalyje įsigaliojo ypatingieji valstybės apsaugos įstatymai, apriboję politines piliečių teises ir suteikę labai plačių įgaliojimų karo komendantams. Susirinkimams, vaidinimams, gegužinėms, šokiams buvo reikalingi leidimai, kuriuos, karo komendantui sutikus, išduodavo apskrities viršininkas. Ilgainiui uždraustos visos partijos, išskyrus Tautininkų sąjungą. Spauda buvo griežtai cenzūruojama. 1927 m. prezidentas A. Smetona paleido Seimą. 1928 m. gegužės 15 d. paskelbta nauja Konstitucija. Pagal ją prezidentas galėjo leisti įstatymus tarp Seimo sesijų, skirti Vyriausybę, įvesti valstybėje karo padėtį, savo nuožiūra paleisti Seimą. Kiti Seimo rinkimai įvyko tik 1936 m.

Autoritarinio valdymo metais Lietuvos miestai modernėjo, plėtėsi. Kaip tik tuo metu susiformavo unikalus modernistinis Kauno veidas. Laikinojoje sostinėje pagausėjo gyventojų: nuo 92,5 tūkst. iki 155,5 tūkst. Miesto plotas išaugo kelis kartus.

Po beveik trijų 1990-aisiais atgautos nepriklausomybės dešimtmečių miestų išorėje sunku atrasti 1940-aisiais prasidėjusios sovietinės okupacijos regimų pėdsakų: pakeisti gatvių, aikščių pavadinimai, daug kur pašalinti sovietiniai paminklai.

Vis dėlto yra pagrįstai teigiančių, kad sovietinis paveldas – ne išorė, o dabar veikiantis savivaldos modelis. Antai Sakalas Gorodeckis, žinomas kaip neoficialios Užupio respublikos (Vilnius) veikėjas, rašė tinklalapyje alkas.lt (2016 m. spalio): „Lietuvoje pritrūko politinės valios atkurti iki okupacijos buvusias vietas savivaldos struktūras, t. y. valsčių, apskričių ir miestų savivaldybes. Mūsų valstybėje, vienintelėje iš sovietinės imperijos išsivadavusioje Baltijos ir Vidurio Europos valstybėje, išliko mažai pakitusi sovietinės okupacijos laikotarpiu suformuota ir griežtai centralizuota administracinė teritorinė struktūra.“

Demokratinio pasaulio valstybėse savivaldos vieneto gyventojų skaičius – nuo 5 iki 10 tūkst. žmonių. Tačiau Lietuvoje tokiam vienete vidutiniškai gyvena iki 50 tūkst. žmonių. Palyginimui apytiksliai gyventojų skaičiai kai kurių demokratinėse valstybėse savivaldos vienetuose: Prancūzijoje – 1,6 tūkst.; Vokietijoje – 5 tūkst.; Suomijoje – 10,3 tūkst.; Danijoje – 19,3 tūkst.; Estijoje – 5,9 tūkst.; Latvijoje – 4,4 tūkst. O štai Kaliningrado srities savivaldos vienete telkiasi 71,4 tūkst., Leningrado srities – 58,6 tūkst. gyventojų. Pagal savivaldos vieneto dydį Lietuva artimesnė Rusijos Federacijai. Kita vertus, teritorinių bendrijų raida visame pasaulyje keičia ir optimalaus savivaldybės dydžio sampratą. Manoma, kad 30 tūkst. gyventojų – visais atžvilgiais tinkamas savivaldybės dydis. Taigi Lietuvos savivalda šiuo atžvilgiu vertintina teigiamai.

Vis dėlto, nepriklausomai nuo savivaldos vieneto dydžio, visuomenėje vyrauja požiūris, kad Lietuva stipriai atsilieka decentralizuodama valdžią ir kurdama savivaldžią visuomenę. Savivaldybės, nepaisant šio žodžio prasmės – turi mažai savivaldos galių. Nors daugelis Lietuvos politikų savo karjerą pradėjo savivaldybėse, valdančios politinės jėgos nesugeba ar nenori reformuoti esamos centralizuoto valdymo sistemos. Visuomenės atsakas realios savivaldos deficitui – spartus vietos bendruomenių kūrimasis.

Mečiulis Ščepavičius pieš.